GAZETA KRAKOWSKA

Nro 93.

Z KRAKOWA DNIA 21 LISTOPADA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ

Z Petersburga d. 17 *Października* s. *k.*

Wczoray o godzinie 9tey zrana zakończył tu z żalem powszechnym pełne chwały i zasług życie, Jenerał piechoty, Kawaler wielu Rossyyskich i zagranicznych orderow, zarządzający Ministerstwem policyi, hrabia Wiaźmitinoff. Zgon męża tak zasłużonego w kraiu, tem iest boleśnieyszy, iż nagle bez poprzedniczey słabości nastąpił; wczoray bowiem o godzinie 8mey widziano go ieszcze w zdrowiu zupełnem. W chwilę potem gdy wyszedł do osobnego pokoiu dla ubrania się, poczuł się słabym, usiadł na krześle i iuż go nie było.

Dzień 14 b. m. obchodzony był uroczyście w Petersburgu i Gatczynie, gdzie teraz bawi cała N. Rodzina. Pomimo czasu przykrego, lud zgromadzał się tłumem do kościołów i zanosił przed tron Wszechmocnego naygorętsze modły, o pomyślność, zdrowie i iak naydłuższe lata dla N. Matki Monarchy i Oyca swoiego, którey rocznicę urodzenia w tym dniu obchodził. W Gatczynie był ziazd osób znakomitych tak dla złożenia hołdu uszanowania N. Matce, iak dla powitania przybyłego z pomyślnie odbytey drogi Cesarza Jey Syna. Swietność tego obchodu była równie okazałą iak poruszaiącą; lecz z czemże porównać rozrzewniaiące widoki, iakie w dniu tym świętym wystawiały instytuta i zakłady naukowe, któremi się łaskawa Cesarzowey Matki opiekuie ręka. Uday się ze mną łaskawy czytelniku na chwilę do tak zwanego Monasteru Smolnego, do Instytutu Katarzyny; patrz iak gromada dziewic niewinnych śle modły do Niebios o pomyślność Tey, która tylu sierotom opuszczonym i bez przytułku iuż ią wspaniale zabezpieczyła. Obroćmy teraz oczy w inną stronę, zwiedźmy ten gmach okazały, te wygodne salony, zwane szpitalem ubogich. Ktoż to podnosi słabe ieszcze po ciężkiey chorobie ręce do góry i ze łzami, które mu wdzięczność wycisnęła, prosi Sprawcę wszystkiego dobra, aby zlał błogosławieństwo na zachowawczynę bytu iego? Jest to nieszczęśliwy, którego troski i niemoc dawnoby może do grobu wprawiły, gdyby nie dobroczynna Cesarzowey Matki ręka dźwignąwszy z łona

nieszczęść, umieściła w tym wygodnym przytułku. Oto są miłe Jey sercu festyny; oto modły, których Wszechmocny nayrychley wysłucha:

Dyplomatem Nayiaśnieyszego Pana z dnia (17) 29 Lipca r. b. w Peterzburgu wydanym, JP. Jan Lapierre Professor literatury Francuzkiey w szkołach Woiewodzkich w Łomży, rodem z Montaubau Departamentu Tarn i Garonny w Królestwie Francuzkiem, zamieszkały w kraiu Polskim od 1813 roku, otrzymał udzielną sobie i swym potomkom prawym w linii prostey dostoyność Obywatela Królestwa Polskiego.

Z Berlina d. 13 Listopada.

Dwor tuteyszy zawdzięcie dnia iutrzeyszego żałobę na trzy tygodnie po zmarłym Królu Sardyńskiem Karolu Emanuelu IV.

Xże Kanclerz stanu Hardenberg przeznaczył urzędowym pismem pod d. 1 Września r. b. kościelowi i szkole w Neühardenberg na wieczne czasy 10,000 talarów, od których z prowizyi pobierać maią zawsze plebani tal. 200, kantor 50, nauczyciel szkołki 50 w dodatku do swey płacy, a reszta obrocona bydź ma na ulepszenie tamteyszey szkoły.

Milicyia (Landwehr) pierwszego wezwania, do którey należą mieszkańcy od lat 25 do 32 wynosi w Prussach 180,000 ludzi. Dzieli się na 36 podwóynych pułków. Podczas woyny, przydaie się do takiego podwóynego pułku ięden pułk woyska liniiowego, co składa brygadę. Ludzie należący do milicyi bawią cały rok w domu, w niedziele ćwiczą się w mustrze, a przez tydzień uprawiaią rolę, lub zaymuią się domowemi swemi pracami. Wydatki skarbowe na milicyią są małe. Officerowie dzielą się na płatnych i niepłatnych. Pierwsi dostaią taką płacę iak w woysku liniiowem; drudzy zaś biorą tylko swóy serwis. Pierwszych iest ogólnie 460 i kosztuią na rok 380,880 talarów. Serwis dla wszystkich 3907 officerów wynosi rocznie 210,720 talarów. Furaż dla koni Pułkowników i dowódców kompanii kosztuie na rok 47,280 talarów. Wydatek 14todniowego ćwiczenia rachować można 240,000 talarów, a naukę strzelania co niedziela, 50,000 talarów. Mundur, który się tylko przez 14 dni używa, i dla tego co rok w 6tey tylko części, daie się nowy, kosztuie 150,000 talarów. Utrzymywanie nakoniec 544 podofficerów i 545 gefreyterów, którzy w okręgu swoim chędożą broń, iako też 544 feldfeblów okręgowych, którzy są przy każdey kompanii, i maią także swoich gefreyterów, rachuiąc na każdego po 3 srebrne grosze na dzień, wypada na rok blisko 100,000 talarów. Do tego należy ieszcze 136 zakładów iazdy milicyi, które średnio rachuiąc kosztuią na rok 136,000 talarów. Ogólny więc wydatek na 180,000 milicyi w Prussach wynosi rocznie milion 304,000 talarów. Woysko liniiowe, którego Prussy maią teraz 115,000 głów, kosztuie na rok 14 milionów 424,000 talarów, na twierdze zaś wychodzi 2 miliony talarów. Cały przeto wydatek na potrzeby woyskowe wynosi 17 milionów 728,000 talarów. Fryderyk Wielki miał także milicyią, która go w czasie pokoiu nic nie kosztowała, bo zostawała w domu. Należało do niey 92,000 urlopowanych kraiowców, którzy obowiązani do 20letniey służby,

dwa tylko lata istotnie służyli, to iest w pierwszym roku 10 tygodni, w ciągu których uczyli się mustry, a w następnych latach zbierali się na ćwiczenia, trwaiące 4 do 6 tygodni. Nie taka więc, iak pospolicie sądzą, zachodzi różnica między ówczasową a teraźnieyszą milicyią. Czyli bowiem urlopowani kraiowcy osobne, tak iak teraz, składaią pułki, nazwane pułkami milicyi, czyli też, iak w ówczas, należeli do półków liniiowych, nie może to wielkiey stanowić różnicy.

Królewic nasz Następca tronu, przybył d. 1 b. m. do *Neu-Strelitz*, i nazaiutrz imieniem Monarchy, oyca swego, trzymał do chrztu nowo-narodzo ego syna W. Xiążęcia, któremu dano imie: Fryderyk, Wilhelm, Jerzy, Ernest, Karol, Adolf, Gustaw.

Słychać, iż uwięziony Doktór Jahn, nie będzie zaprowadzony do Moguncyi, lecz do Berlina, gdzie oddany zostanie pod sąd kryminalny. Toż samo czeka inne osoby, które w Prussach za taiemne polityczne związki w więzieniu osadzono.

Z Madrytu d. 19 *Października.*

Królowa ziedzie dziś do Prado, o dwie godziny drogi od Madrytu leżącego Królewskiego zamku. Król z Królewicami wyiechał przeciwkniey. Jutro odprawi młoda Monarchini uroczysty wiazd do stolicy. Mowią o wielu łaskach, które Król z powodu swoiego zaślubienia ma udzielić.

Okręty w Kadyxie zaprowadzono na przezimowanie do niższego bassinu, a z woiennych okrętów pozdeymowano żagle.

Żółta gorączka w południowey Hiszpanii iest tego samego gatunku iak w r. 1800, na którą trzecia część mieszkańcow w Kadyxie i Sewilli wymarło i dopiero za nastąpieniem zimna ustała. Teraz, gdy deszcz zwolniał; zaczena się tam znowu powiększać. —— W Kadyxie znaydowało się d. 11 b. m. 10,837 chorych, a codziennie umierało do 100 ludzi.

W Grenadzie uwięziono 5 Xięży. Były Minister woyny Eguia, teraźnieyszy Jenerał kapitan tey prowincyi, był tak szczęśliwy, iż odkrył tam spisek i uśmierzył.

Hr. Calderon, podług iego rapportu, przywrócił w woysku przeznaczonem do wyprawy karność.

— D. 21 —

Wczoray nowa nasza Królowa odprawiła uroczysty wiazd przy odgłosie dzwonów i dział do stolicy tuteyszey. Przy rogatce Atocha zrobiona była brama tryumfalna, w którey w środku wisiała rotunda w kształcie iabłka. Gdy powoz Królowey przeieżdżał pod tem iabłkiem, otworzyło się i wyszła z niego cudowney piękności dziewczyna, iako gieniusz ubrana, która podała Królowey koronę z naypięknieyszych kwiatów. Lud wyłożył konie z powozu, i młodzieńcy w nader pięknym ubiorze zaciągnęli ten z Królową do Królewskiego pałacu. O godzinie 8 w wieczor Król, Xiążęta i Xiężniczki krwi Królewskiey, wszyscy grandowie i urzędnicy państwa przyięli nayuroczyściey Pannę młodą. Dziś nastąpi obrządek kościelny, a iutro będzie u Dworu wielka gala. Uprzeymość Królowey, która iest trzecią małżonką naszego Monarchy, wszystkich tu zachwyca.

Podług pism publicznych sprowadził

Król do Hiszpanii 40 Jezuitów z Rossyi.

W Gibraltarze znayduie się 120 Hiszpańskich officerów, którzy po odkryciu spisku przez Odonnella uciekli z wyspy Leon, i oczekuią na okazyią dla dostania się do powstańców do Buenos-Ayres.

Z Paryża d. 3 Listopada.

Wczoray ciało dyplomatyczne znaydowało się u Króla, a dnia poprzedzaiącego P. Moreau, prefekt Lozery miał u niego posłuchanie: Do dnia dzisieyszego nie wychodził Król z swych pokoiów. Xiądz Letourner, który w czasie adwentu miewać dla niego będzie kazania, był przed nim stawiony. Wczoray po Mszy, którey Król w swoich pokoiach słuchał, prezydował na radzie Ministrów, potem odprawił tayną radę, na którą wezwanemi zostali Minister stanu Pasquier, Margr. Garnier i Jaucourt.

Dziennik konstytucyionista opowiada, iż gdy pewnego razu proponowano Królowi, aby żądać wydania zbiegłego Lavalette od Dworu, w którego kraiu wiedziano, że się znayduie, odpowiedział Król z oburzeniem: " że nie! „

Xże Talleyrand ziedzie tu za dni 14. Xże Richelieu znaydował się d. 27 z. m. w Amsterdamie.

Proiekt do ustawy względem sądów przysięgłych, który w krótce podany ma bydź ciału prawodawczemu, zawiera w sobie, iż prefekci iak dotąd mianować będą takowych sędziów.

D. 1 i 2 b. m. wszystkie cmentarze w Paryżu zapełnione były mnostwem nabożnych ludzi, którzy modlili się za dusze swych krewnych.

Jenerał Cambronne, który w r. 1815 powrócił z Bonapartem z wyspy Elby, bawi teraz w Bordeaux.

Prezydent małey gminy przy Mortagne został do więzienia wzięty, ponieważ pada na niego mocne podeyrzenie, że dwie kobiety zabił, które w iego ogrodzie pogrzebane znaleziono. Wydał go własny iego pies, który zwłoki te odgrzebał.

Wyszło tu nowe poema Orleanida w 20 pieśniach. Jeden z dzienników wyraża z tey okazyi, każdy czyni co może. Chapelain rozbił się o tę skałę, Wolter przebrnął przez nieczyste błoto, a nowy poeta o 20 pieśniach zapomniany zostanie, nim iego nazwisko będzie wiadome.

Przed nieiakim czasem przybyło kilku Jezuitów iako missyonarzy do Brestu. Biskup Quimperu upoważnił ich do miewania kazań. Chcieli one w Breście zacząć miewać. Lecz d. 24 Października zebrało się przed ich mieszkaniem mnostwo mieszkańców, i wzywali ich do opuszczenia miasta. Gdy oświadczyli, iż pozostaną i gotowemi są umrzeć iako męczennicy, ieżeli tego potrzeba, powiększała się wrzawa i więcey zeszło się nazaiutrz ludu. Nie zrobiono w prawdzie żadnego gwałtu, ale krzyczano: " Precz z Jezuitami, precz z Missyonarzami i z temi, którzy ich zprowadzili! Trzeciego rana znowu zgromadził się lud przed ich mieszkaniem i krzyczał o ich oddalenie. Municypalność złożyła radę i wysłała z łona swego 8 członków do Biskupa z prośbą, aby dla zapobieżenia zdrożnościom oddalił Jezuitów. Biskup przyrzekł, iż nakłoni Jezuitów do oddalenia

się; iakoż d. 28 oddalili się z miasta.

W nocy na 24 Października w okolicach Lyonu, a osobliwie Tain była okropna burza z grzmotem i piorunami. Jadącą pocztę zaniósł wicher z gościńca, aż do Pierreguill przy Rodanie. Podróżni oprócz przelęknienia, nie ponieśli żadnego szwanku, ale postyliiona, młodego człowieka, który pierwszy raz wiózł pocztę, znaleziono przy koniach nieżywego. Przy oglądaniu go nie postrzeżono żadnego znaku skaleczenia; nie ugodził go piorun, ale udusiło go nagle odciągnione powietrze. Zostawił on żonę i 5 dzieci, którym przeieżdżaiący nazaiutrz Margr. de Riviere 15 dwudziesto frankowek oddać rozkazał. Burzliwa ta noc tak była ciemna, iż wiele wozów i konnych poczt kilka godzin na drodze stać musiały, nie mogąc daley iechać. —— W Lyonie znayduie się znowu 15,000 iedwabnych tkaczych warsztatów czynnych.

W Lillebonne, w departamencie niższey Sekwany, znaleziono szczątki Rzymskiego teatru, i prefekt tamteyszy, P. Malouet, rozkazał drzewa, krzaki, i t. d. ztamtąd uprzątać, dla zupełnego odsłonienia tych rozwalin.

Kordon z strony Francyi wzdłuż Pireneów od Hiszpanii przeciw zaraźliwey chorobie stał się przez nastąpione zimno niepotrzebnym, gdyż góry Pireneow okryte są śniegiem.

W r. 1492 z powodu zaślubienia Króla Karola VIII. z Anną de Bretagne zrobione było w Bruges na tę uroczystość wielkiey wartości obicie ze złota i iedwabiu. Dostało one się potem w posiadłości Kardynała Mazaryni, który kupił go od Xcia Villars za 40,000 Fr. Stracony Xże Enghien chciał go nabydź, a teraz iest na publiczną sprzedarz wystawione.

Umarł tu teraz obfity i szacowny romasyczny Pisarz Ducray Duminil. Żył tylko 58 lat; lecz napisał 76 tomów Xiążek.

Pisma tuteysze opisuią zabawny wypadek poiedynku między studentem i bogatym właścicielem dóbr. Przybywszy na umowione mieysce z przyiaciołmi nie maiący chęci poiedynkowania się bogaty bohater, rzekł do studenta: "Ponieważ tak daleko rzeczy zaszły, iż ieden z nas musi na placu boiu pozostać. (Student był kontent z tego oświadczenia.) Zostań się tu więc WPan, a ia odchodzę.,,

Z Londynu d. 2 Listopada.

Ze wszystkich dotychczasowych zgromadzeń tak zwanych reformatorów w Anglii naynikczemnieysze odbyło się tu wczoray na placu Finsbyry. Nie znaydowało się na nim iak około 2000 ludzi i to więcey ciekawych iak naradzaiących się. Właściwych reformatorów zaledwo 500 narachować można było. Od oddalenia się Hunta, albo iak Watson i Thistlewood twierdzą, że go odpędzili, zdaie się, iż związek ten utracił nawet u stronników swoich szacunek. Mieysce, które na to zgromadzenie obrano, iest nayszpetnieysze, chociażby nawet była pogoda służyła, a tem więcey, że cały dzień deszcz padał. Doktor Watson był głownym mowcą, który kilkokrotnie mowił. 27 postanowień podobnych iak na Smithfield, i adress do Xcia Rejenta uchwalono, i razem do oddania go trzy osoby wyznaczono. Nakoniec na d. 15 Listopada oznaczono nowe zgromadzenie, dla powzięcia wiadomości o odpowiedzi Xcia

Rejenta. Cała ta scena trwała do godziny 5 z południa, poktórey kilkunastu ludzi zaciągnęli powoz z Watsonem i iego przyiaciołmi na ulicę Wynch. Przed zaczęciem się obrad rozdawano tam obficie drukowane kartki z napisem: "Ważne wezwanie do ludu.„ Kartki te zawierały między innemi: że ustawa zabraniaiąca wprowadzania zboża wystawia ubostwo w Anglii na śmierć z głodu, gdyż chleb 4 1/2 funty ważący kosztuie 1 Szyl. (2 Zp.)

Kapitan Wyvill, w pułku huzarów Jorkshire, podziękował za służbę, podaiąc Pułkownikowi Lordowi Grantham następuiące do tego powody: 1) że oddalono Lorda Fitzwilliam; 2) że Ministrowie postanowili 11,600 ludźmi powiększyć woysko, a zatem nie wątpi, iż użalenia ludu chcą mieczem przytłumić; 3) że on wstydziłby się podnieść oręż przeciw konstytucyyney wolności kraiowey.

Lord Grosvenor oświadczył, iż nie przyłoży się wcale do zbrojney siły, którą chcą w Cheshire utworzyć, gdyż w hrabstwie tem, którego on iest Lordem namiestnikiem panuie zupełna spokoyność, i zdaniem iego zayścia w Manszestrze powinny bydź przez kommissyią parlamentu rozpoznane. Mowią, iż ten Lord dla podpisania 50 gwineow, dla skaleczonych w Manszestrze, z namiestnictwa złożony został. Inne zaś hrabstwa czynią ochoczo składki na utworzenie ochotnych pułków jazdy.

Na zgromadzeniu w przeszłym tygodniu w Norfolk znaydowała się znaczna liczba szlachty kraiowey, i żywo przeciw zdarzeniom w Manszestrze mowiono. Lord Albemarle wyraził między innemi: "że członki opozycyi dołożą starania do wprowadzenia tey sprawy do parlamentu, i nie dopuszczą, aby lud mieczem był rządzony.„

Xże Leopold Koburgski powrócił tu wczoray z swey podróży do Oxford. Xże Kentu przedsięwziął także podróż w głąb kraiu.

Rząd rozesłał okolniki do wszystkich przełożonych nad parafiiami, aby sekretarzowi niższey izby parlamentu nadesłali dokładne opisy wszystkich pieniędzy, które od r. 1817 do 1819 pomiędzy ubogich rozdane zostały.

Niedaleko dawney drogi Rzymskiey s Watling Road zwaney, o milę od Wintoft w Cheschire, znaleźli robotnicy obok wapiennego dołu 50 ludzkich szkieletów, pomiędzy któremi ieden olbrzymi, i na obu ich końcach broń i inne narzędzia.

W Brighton umarł nagle d. 24 z. m. bogaty kupiec nazwiskiem Izard. Na trzy tygodnie wprzód zamówił sobie pastora, aby mu d. 24 powiedział kazanie z textu Xięgi Sędzia XIII — 21 — 25 mówiąc, iż przed 10 laty słyszał z tego textu kazanie i bardzo go poruszyło. Pastor Faithfall podług umowy miał kazanie, którego Izard z wielką uwagą i pobożnością słuchał; lecz przy końcu kazania omdlał i od razu skonał.

Podług listu z wyspy S. Heleny Bonaparte żyie teraz mniey samotnie jak tylko dowiedział się, że mu dozwolono mieć przy sobie Xiędza. Okoliczność ta bardzo go ucieszyła. Przechodzi się codziennie, a niekiedy aż do koszar, i coraz bardziey tyie.

— D. 5 —

Parlament odroczony znowu został

do 23 Listopada.

Ułożony tu został plan wystawienia nowego pałacu Królewskiego, ponieważ Carltonhouse iest za szczupły i ma bydź Xciu Jork odstąpiony:

Na mianey w tych dniach tayney radzie postanowić miano na przyszłość wszelkie zgromadzenia reformatorów bronią rozpędzać.

Lubo reformatorowie w Anglii odstąpili od postanowienia odbycia w kilku mieyscach w iednymże czasie d. 1 Listopada zgromadzeń, odbyło się iednak w Szkocyi, podług doniesienia z Glasgowa, pięć w rozciągłości mil 12tu. Zgromadzenie w okolicy ostatniego miasta odbyło się dosyć spokoynie. Znaydowało się na nim wiele kobiet z niemowlętami na rękach. Miano na nim 8 czapek wolności i 40 chorągwi, które powiększey części dziewczęta niosły. Reformatorowie w Paysley przysposobili się w nowe chorągwie z nowemi znakami. Na iedney z nich odmalowany był w całey wielkości stary Major Cartwright, trzymaiący w ręce bill zawieraiący reformę parlamentu. Na innych znaydowały się Szkockie i Irlandskie znaki. Na iedney odmalowany był kogut z napisem: "Młody kogut uczy się piać od starego.„ Jnne miały napisy: "Oddalcie podłych ludzi od Króla, a tron iego opierać się będzie na sprawiedliwości!„ — "Dzień lub godzina cnotliwey wolności więcey warta, niżeli cała wieczność niewoli!„ Mnostwo kobiet z chórem muzykantów znaydowało się na tem zgromadzeniu. Niektórzy reformatorowie opatrzonemi byli w pistolety i topory. Przy rozeyściu się zgromadzenia wystrzelono na powietrze z pistoletów; zresztą spokoynie się zachowano.

Tu w Londynie odkryto dom, w którym w nocy uczono się woyskowych cwiczeń.

Ambassador Perski znayduie się teraz w Edinburgu i ogląda osobliwości tamteysze. Stoiący tam osadą gorale Szkoccy ściągaią naywięcey na siebie iego uwagę.

Wszystkie okręty przybywaiące z portów Ziednoczonych Stanów odbywać tu muszą kwarantannę z powodu panuiącey tam w niektórych okolicach żółtey gorączki.

Tuteysze połączone Angielskie i zagraniczne Bibliyne towarzystwo, odbyło wczoray zwyczayne rocznie swoie posiedzenie (7me od założenia swoiego) w domu Lorda Prezydenta, na którem on prezydował, i składało się z przeszło 2000 osób, pomiędzy któremi znaydowało się wiele znakomitych dam.

Liczba zgłaszaiących się ludzi do przeniesienia się na przylądek Dobrey nadziei, tak iest wielka, iż niemożna tam w tym roku wszystkich przesłać.

Na drodze z Manszestru do Eccles postawione zostaną koszary na 5000 ludzi.

W Manszestrze, Liwerpoolu, &c. zdaie się, iż sprzykrzyły się ludowi zgromadzenia i powraca do pracy.

Słychać, iż do parlamentu wniesiona zostanie opłata stępla od każdego arkusza drukowanego papieru.

Z postrzeżeń wysłanych tego roku do bieguna północnego okrętów na drodze Dawid kładziemy tu niektóre: Kapitan Hawlins na okręcie Everthorpe doszedł do 77 stopnia i 22 strychów na pół-

noc, i postrzegł na zachodzie i wschodzie ląd. Domyśla się, że to są wyspy; ku północy nie miało morze lodu. Gory były śniegiem okryte. — Kapitan Blynth na okręcie Brunswik doszedł tylko do 74 stop az strychów, i widział bardzo wiele kry. W Maiu i Czerwcu nalazł tam wielkie zimno. — Kapitan Knill na okręcie Jngra doszedł do 75 stopni, znalazł wielkie zimno i lód do 12 stop gruby. — Naywyższa szerokość, do którey okręt na połów wieloryba wyszły w tym roku doszedł, wynosi 77 stopni 30 strychów.

Gazeta Morning Chronicle twierdzi, iż P. Brougham, o którym pisma publiczne głoszą, że znaydował się w Paryżu, wcale z Londynu nie wyiechał.

Dana w Edinburgu na rzecz ubogich akademiia muzyczna, przyniosła 13,000 Fs. (52,000 Zp.)

Chirurg Stokoe, który równie iak Lekarz Omeara ściągnął na siebie nienawiść Guberoatora Lowe na St. Domingo, powrocił do Anglii i usprawiedliwiwszy się przed admiralicyią, odebrał zlecenie powrocenia tamże na swoie mieysce; lecz zaledwo przybył, Lowe oddał go zaraz pod sąd woyskowy.

Podrożny ieden Anglik przez Syryią donosi o wielu doznanych grzecznościach od Pani Esther Stanhope, siostry wielkiego Ministra Pitta, która mieszka w Abra o 6 mil od Sidon, nazywana iest Xiężną i bardzo iest wielbiona. Nie myśli ona wcale do Anglii wrocić. Konie iey miane są za naypięknieysze w tym kraiu.

W Nowymiorku zawiązało się towarzystwo przyiacioł literatury Niemieckiey, którego celem iest przykładania się do rozszerzenia literatury Niemieckiey i nazywa się: Teutońskie liceum literatury. Założyło iuż bibliiotekę z naysławnieyszych dzieł Niemieckich, i na iego czele znayduie sie Pastor Niemiecki Schäfer. — W mieście tem iedna tylko osoba chorowała na żołtą gorączkę. W Bostonie zaś zupełnie ustała.

Podług doniesień z Para (Portugalskiey Guiany) pod d. 22 Sierpnia umarło tam do 4000 ludzi, prawie czwarta część ludności, na przywiezioną tam przez okręty z niewolnikami z Angola, w Afryce, ospę.

Z Bengalu piszą pod d. 9 Maia, iż w tey części świata, wyiąwszy Batawiią, wszystkie porty zamknięte są dla obcych okrętów. Postępowanie Hollendrów szczególniey iest sur we przeciw Anglikom; nie mogą im bowiem przebaczyc, iż założyli osadę w Singapore. Wszystkie Angielskie rękodzielne towary nie znayduią tam poku u.

Z Buenos-Ayres (południowey Ameryki) donoszą pod d. 29 Lipca, że Lord Cochrane zabrał konwóy z Guaiaquil, którego wartość podaią do 3 mil. dolarów. Wylądował potem do Payta, gdzie 5 dni bez naymnieyszey napaści bawił, opatrzył się obficie we wszystko, zburzył warownie, a użyteczne działa odesłał na okręcie do Valpairoso. Ztamtąd popłynął do popierania zamknięcia portu Calaoo, dokąd reszta iego eskadry za nim popłynęła. — Podług doniesień z wyższego Peru cofnęły się wprawdzie woyska Hiszpańskie, ale Lima (stolica) nie znaydowała się ieszcze w ręku powstańców.

DODATEK
DO Nro 93.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 21 LISTOPADA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Hagi d. 6 Listopada

Od kilku dni tak wielkie mnostwo pokazało się pod naszemi brzegami ostryg, iż cena ich za 100 sztuk spadła niżey pół złotego naszego (15 gr. pol.) Przypływaią one z wysepu piaskowego przy Bast powyżey Antwerpii na 7 godzin drogi rozciągać się maiącego.

Z 3 okrętów odpływaiących z Helder z wychodniami Szwaycarskiemi do Brazylii, rozbił się ieden przy Ramsgate, na którym znaydowało się 119 osób; wszystkie iednak uratowane zostały i okręt naprawiono.

Z Arnheim donoszą, iż w tey prowincyi wiele ludzi umiera na biegunkę.

Listy kupieckie z Hiszpanii donoszą, iż w Kadyxie wielu znakomitych kupców umarło na żołtą gorączkę.

Teraźnieysze położenie Anglii zdaie się bardzo Rząd Francuzki interessować, kiedy zalecił zwierzchności w Kale, aby mu każdą ważną wiadomość z tego kraiu zaraz telegrafem donosiła.

Z Włoch d. 2 Listopada.

Z Rzymu piszą, iż Oyciec S. oddawna nie był tak zdrowy iak teraz. — Od 30 Października opuścił się w okolicach Rzymu ciągły deszcz, który tak kraiowców, iako i cudzoziemców ściągnął z wieyskich mieszkań do miasta.

Xiężna Paulina Borghese za powrotem do Rzymu z kąpieli z Luki tak zasłabła, iż żadnych odwiedzin nie przyymuie.

Hr. Blacas, minister Francuzki w Rzymie, poniosł znaczną stratę w bibliotece, obrazach, rycinach, i innych rzeczach wielkiey wartości, które z Paryża do Rzymu przysłać sobie kazał, i na okręcie, który ie wiosł, stały się pastwą częścią ognia, częścią morza.

Podług doniesień od brzegów Barbaryyskich, rządy tamteysze odrzuciły zupełnie żądanie Admirałów Angielskiego Freemantle i Francuzkiego Jurieu, którzy tam z połączoną eskadrą przybyli, aby wyrzekły się rozboiów i przetrząsania kupieckich okrętów na morzu środziemnem.

Dwor Neapolitański postanowił w r. 1821, do którego czasu wszystkie zagranicne długi spłacone zostaną, wyporządzić i naprawić wszystkie gmachy w Rzy-

mie, które przez spadek po Farnesach dostały się Dworowi temu, i przez zaniedbanie znacznie spustoszały.

Podług doniesień z Florencyi pod d. 29 z. m. przybył tam były Hospodar Wołoski, Xże Janko Karadscho z swoią rodziną, który całe lato w Pizie przepędził. Z znakomitych cudzoziemców znayduią się tam w tey chwili Xże Adam Czartoryski, Admirał Angielski Digby, Rossyyski Jenerał Benkendorff, &c.

Od Brzegów ***Menu*** *d.* 5 *Listopada.*

Do Hamburga nadeszła przyiemna wiadomość, że Cesarz Alexander udzielone mu urządzenie towarzystwa w Hamburgu przeciw rozboiom morskiem przyiął z zwykłą swoią dobrocią i pochwalił iego usiłowania.

Podrożni opowiadaią o pokazaney się wściekliznie w okolicach Spessart i Rothenburg co następuie: " Stosownie do rozkazu zwierzchności niewidać tam nigdzie żadnego psa. W Aszaffenburgu nie iedzą zaięcy. Strzelcy i leśniczy odebrali zlecenie zabiiania wszystkich zaięcy i lisów, których ubić iuż miano do 190.,,

Zapewniaią, iż naradzenia Ministrów Niemieckich Dworów w Wiedniu, które zacząć się miały d. 20 Listopada, rozpoczną się d. 17 t. m. Kollegium Niemieckie z 17 głosów złożone, gdy nie naradza się w zupełności, wezwane zostało do wysłania tam swoich reprezentantów.

Nassauski rządowy Prezes Jbel, na którego życie, iak wiadomo, targoał się Löning, złożył swoy urząd i za uczynione kraiowi usługi odebrał od Xcia swoiego 80,000 Zr. nagrody.

Panuiąca Królowa Szwedzka bawi ciągle w Frankforcie.

W większey części narodowych Niemieckich gazet widzieć się od niejakiego czasu daią naykrotsze artykuły z Niemiec, a naydłuższe z Francyi i Anglii. Gazety zaś Francuzkie nayobszerniey opisuią sprawy Niemieckie.

W zawartey w d. 10 Lipca r. b. umowie między N. Cesarzem Austryiackim i N. Wielkiem Xciem Badeńskiem postanowionem zostało, iż hrabstwo Hohengerold deck dostanie się pod panowanie W. Xcia Badeńskiego, a leżący na północney drodze z Lenkfurth do Wircburga urząd Steinfeld pod panowanie N. Cesarza Austryi. Oddanie hrabstwa Hohengeroldsdeck, które 5000 dusz ludności liczy, nastąpiło d. 4 Października r. b. w Selbach, a urzędu Steinfeid, który około 5800 dusz ma ludności, d. 27 t. m. w Aszaffenburgu C. K. Aus. Pełnomocnikowi i Rezydentowi Handel, który oddał go zaraz znowu Bawarskiemu Kommissarzowi, *Dyrektorowi* rządowemu Stumpf.

— D. 8 —

Wiele dyplomatycznych osób wybiera się z Frankfortu do Wiednia. Do 15 b. m. muszą tam iuż znaydować się wszystkie do kongressu należące osoby, ażeby zaraz po tym dniu rozpocząć się mogły poprzednicze naradzenia. Podług zapraszaiącego listu, który Wiedeńska kancelarya stanu do różnych rozesłała Dworów, o przysłanie deputowanych na kongress, wyrażone iest życzenie, aby na pełnomocników nie wybierano osób, które są członkami seymu związku Niemieckiego, ażeby działania seymu, w przypadku gdyby się kongress daley pociągnął, zaraz po ukończonych feryiach rozpocząć się mogły. —— Z strony miasta

Frankfortu obrany iest pełnomocnikiem Syndyk Danz, który już znaydował się na pierwszym Wiedeńskim kongresie. — Ces. Austryiacki Minister Baron Wessenberg przybył niedawno znowu do Frankfortu i naiął mieszkanie w Domu Mülchena, w którym mieszka także Baron Stein.

Badania Sauda maią bydź po wyrok do właściwego sądu odesłane. Przyszedł on zupełnie do zdrowia.

Podług pism publicznych Professór Görres oświadczył, iż gotów iest stawić się przed właściwym sądem, to iest sądem przysięgłych swoiego powiatu, ale przed żadnym obcym sądem nie stanie. Xięgarze Strazburgscy namawiali go pod korzystnemi bardzo warunkami do wydawania tam pisma peryiodycznego, ale się nie podiął.

ROZMAITOSCI.

Zdanie Xiędza Pradt względem zmiany czasów.

Wszystko się tak dalece zmieniło, iż rzeczy które przed 100 lub 50 lat bez naymnieyszego zaprzeczenia przyięteby były, teraz ani podobna ich utrzymać. Niemożna teraz iak niegdy samowolnie rządzić, ponieważ niema takiego iak dawniey posłuszeństwa. Teraźnieysze posłuszeństwo opiera się wcale na innych powodach: dawniey słuchano przez czcze-nie osoby, teraz przez zastanowienie; dawniey było ślepe, a teraz zaś rozważne posłuszeństwo. Im więcey iest rzecz przekonywaiąca, tem pewnieysze i łatwieysze iest iey posłuszeństwo; dawniey sprzyiano obcem sprawom, teraz własnem; dawniey słuchano rzeczy nad pospolite poięcie, teraz trzymaią się tylko porządku społecznego i ustaw, na których się gruntuie; dawniey uginano się przed Bożyszczami bałwochwalstwa i dumy, teraz oddaią tylko cześć rzeczywistości i porządkowi społeczeństwa. Wszystko się zatem zmieniło! Może to nie dla iednego iest smutną rzeczą, ale niemniey prawdziwą! Obwinienia i skargi zarówno tu są nie użyteczne! Zostawiemy więc przemyślaiącym głowom rozwiązanie pytania, co ta zmiana dobrego lub złego zrządziła?

O przechowywaniu owoców w kwasie węglanym.

P. Dumont doniosł niedawno Hr. Chaptal o ważnem swoim doświadczonem odkryciu, że owoce w kwasie węglanym zachowane bydź mogą. Porzyczki, wiśnie iagody winne, gruszki, iabłka kładą się w słoie i nalewaią węglanym kwasem, który robi się, iak wiadomo, za pomocą kwasu siarczanego z węgli i wapna. Ani farba, ani smak nie zmienia się istotnie tych owoców.

DONIESIENIA

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Zmocy Uchwały Senatu Rządzącego w dniu 9 b. m. do liczby 3895 zapadłey, do publiczney podaie wiadomości, iż w dniu 1wszym Grudnia i następnych r. b. w Jaworznie drzewo skarbowe, sosnowe łupne w siągach, nad brzegami Rzeki Przemszy w ilości 560 sążni znayduiące się drogą publiczney licytacyi w oddziałach po 50 siąg, przez Intendenta

Dóbr i Lasów Narodowych sprzedawane zostaie, a to od ceny pierwszego wywołania po zł. pol. 8 za iednę siągę, czyli zł. pol. 400 za każde 50 sążni. Licytować przeto chcący opatrzeni w iednę dziesiątą część ceny pierwszego wywołania, iako Vadium w mieyscu i czasie oznaczonym znaydować się zechcą.

W Krakowie dnia 16 Listopada 1819.

X. Bystrzonowski S. P.
Gadomski, S. W.

Wydział Policyi w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Przyłączaiąc poniżey opisanie Jakóba Podgórskiego inaczey Jakóbka licznych kradzieży sprawcy w Okolicach Krakowa ukrywać się maiącego, iako człowieka nayszkodliwszego, który różne na siebie przybieraiąc charaktery, popełnia znaczne kradzieże z nadzwyczayną zręcznością tak na prowincyi iako też i w samem Mieście Krakowie; zaleca naymocniey Wydział Urzędowi Policyi Poszredniey, Wóytom Gminnym Miasta i okręgu, tudzież Zastępcom Wóytów po Wsiach, aby starali się wszelkich używać srodków ku wyśledzeniu i uięciu pomienionego zbrodniarza; nakoniec wzywa Wydział Obywateli tuteyszokrajowych, aby właściwym swem ludziom służebnym zalecili dostrzeganie opisanego tu sprawcy; i za dostrzeżeniem uięcie i doprowadzenie w okuciu, pod mocną strażą za pomocą mieyscowey Zwierzchności wprost do tuteyszego Wydziału Policyi w Senacie zkąd za uięcie onego zapewnia się czer: zł. 20 nagrody pieniężney.

W Krakowie d. 13 Listopada 1819 r.

Linowski, S. P.
Konwicki Sekr: Wydz:

Opis. —— Jakób Podgórski inaczey Jakóbek wzrostu szredniego, ciała szczupłego, twarzy pociągłey bladey, oczów piwnych, włosów ciemno blond, wąsów małych białawych; ma lat około 30 nosi nateraz frak granatowy przechodzony, kapelusz okrągły, chodzi szypko, zatrudnia się myślistwem, i wstępuie śmiało w każden czas do domów i różnych mieysc dla kradzieży; a przybieraiąc na siebie różne charaktery znawia za każdem wstępem iakowyś do zamieszkanych osob interes, i tym sposobem wśród służebnych nawet ludzi z łatwością pokoie przechodzi, i kradzieże popełnia.

Zgodność z podanym opisem zaświadcza: ***Konwicki*, *Sek*.**

Jan Aloyzy Szydłowski ma honor donieść Prześwietney Publiczności, iż nietylko będąc sam w Lipsku na ostatnim Jarmarku, ale nadto sprowadził do handlu swoiego w gmachu Sukiennicach Krakowskich maiącego, z naypierwszych fabryk, iako to: z Louvier, Sedan i Niderlandów w różnych gatunkach i kolorach Sukna, Kaźmierki, Korty, Wigonie, i t. d. a te wszystkie za nayslusznieyszą cenę, iedynie podług wartości sprzedaie.

We Wsi Kierniewicach w Okręgu Miasta Wolnego Krakowa, iest Siano prawdziwe Końskie do sprzedania, Brogami lub centnarami, bez lub z osttawą i w ilości iak kto życzyć sobie będzie, o którego cenie każdego czasu w Domu pod N. 85 na piasku przy Krakowie dowiedzieć się i ułożyć można.

W Krakowie na Targu i placu za Mikołayską furtką dnia 23 Listopada r. b. o godzinie 9 ranney sprzedane zostaną woły, kozy, mięso z zabitych wołów w drodze Exekucyiney za gotową zapłatę. Chęć kupna Maiących na oznaczone mieysce zaprasza. —— W Krakowie d. 20 Listopada 1819 r.

***Skorczyński*, *Kom' Sąd*.**